

Potovaje zopet dobro uro prideva do druge samotne oštarije v gozdu, akoravno na vrhu črnega Vrha. Od te oštarije, ki v toplem zavetju proti solncu stoji, prideva kmalu na sneg, kjer je oster sever bril, da je nos mojega kočijaža kakor paprika lepo rdeče izgledal. Kakošen je bil moj, tega ne vem. V kaki dobri pol uri sva bila na vrhu črnega Vrha, s kterega se prekrasen pogled na vse strani Srbije odprè. Videl sem v daljavi visoke rudničke planine in lepo planino „Venčac“ pri kisli vodi nad mestom Aranželovcem, kjer sem lani bil, v visoko planinsko selo Vukosovac potovaje. Po teh temnih hostah rudničkih planin in posebno po hostah lepega Venčac-a se je Črni Juri pred Turki skrival in ž njih nje napadal. Z rudničkih planin in z Venčac-a pri kisli vodi nad Aranželovcem je pričel proti Turku vojsko, ktero je kmalu po vsi Srbii razširil; povsod Turke iz Venčaca se spustivši in po vsi zemlji kakor voda naprej drvivši sekal in gradove njih požgal. Ker je tako delati vsemu narodu zapovedal, je kmalu vse izsekal, ili iz zemlje iztiral in njih gradove požgal. „Na rudničkih planinah in na lepem Venčacu je bil krvavi porod srbske slobode!“ *) Pred njenim porodom so Turki preplašeni bežali in so po mestih: Rudnik-u, Kragujevcu, Jagodin-u itd. zavetja iskali. V Rudnik-u je živel neki Sali-Aga, zavoljo nesramnega življenja tudi „rudnički bik“ zasramovan. Črni Juri nameri in udari najprej na Rudnik, in vzame mesto; al „rudnički bik“ mu je utekel. Pod Venčac-em je Črni Juri kmalu potem turčina Kučuk-Alija, ki je iz Beligrada v Rudnik svojemu bratu Sali-Agu „rudničkemu biku“ z veliko vojsko na pomoč hitel, v Kragujevac zapodil, odkodar je moral kmalu v Jagodin in odtod zopet bežati v Beligrad, odkodar je prišel.

Po visoki, sneženo-beli in strašno mrzli glavi črnega Vrha gredé oziram se na vse strani svetá. Pri Beligradu se mi pokaže lepo šilasti, kranjski Šmarni gori podobni hrib „Avala.“ Pod mojimi nogami pa se razgrne lepa, neskončno dolga in veliki širjavi s hribi zagrajena plodna ravnina prekrasne Morave. Potoval sem celo uro po vršini, takrat z debelim snegom pokriti, grozno mrzli, od ostrega severja briti glavi prekrasnega črnega Vrha, čeravno mi je v podnožji njegovem vroče bilo, da sem se potil. Na jugu v grozni daljavi se mi pokaže v nebo kipeči Rtan pri Banji v aleksinačkem okrožji, ki je velikemu, precej debelemu in mastnemu slonu jako podoben, okoli njega pa drugi hribje, mali, kakor črne vrane in krokarji, živeža iskaje, izgledajo. Pokazal se mi je oče srbskih hribov s sivo svojo glavo Kaponik, in z belo kapo pokriti Jastrebac; oba v kruševačkem okrožji.

Ko sem ogledal vse, kar se vidi na višini črnega Vrha, ropotam doli po strmi kamniti poti ozkega žleba, v čegar globočini planinski potoček, na vse strani se zvičuje, brzega teka naprej šumljá. Ob potoku stojé posamezni mlini in hiše, kterih je niže doli čedalje več bilo. Te hiše so raztreseno planinsko selo „Štiple“, s kterega je Črni Juri leta 1804. sušca meseca Jagodin in Batočin napadal.

Črni Juri je, kakor sem rekel, s sela Štiple proti Beligradu morivno za divjimi Turki dirjal; jaz pa grem od todi po lepi moravski ravnini v Jagodin, kjer ni o Turku več ne duha ne sluha. Na poti sem srečaval velika krdela naših južnih bratov Bolgarov, ki so šli iz Turške s svojimi pridnimi rokami in bistro glavo po Srbii si vsakdanjega kruha služiti. V velikem krdelu lepih čvrstih fantov videl sem sive starčke na palico se opiraje za njimi krevljati, za njimi pa male,

bôse in raztrgane fantičke cepljati. Srce me vsegdar zaboli, kadar vidim nesrečne brate bežati iz lepe plodne Bolgarije, da si na tuji zemlji s krvavimi žuli kruha služijo. (Dal. prih.)

Drobtinice za kratek čas.

Tudi nam dober izgled!

Listonoša c. kr. okrajne gosposke križ. na Hrvaškem — tako pripoveduje „Naše gore list“ — prinese 1858. leta službeno pismo pokojnemu župniku (fajmoštru) V. na V. s tem-le naslovom: „An das löbliche Pfarramt in V.“ — Gospod župnik, častiti rodoljub, bere napis pisma, pa ga mirno dá listonoši nazaj rekoč: „Dragi moj! tega gospoda Faramta nimamo v naši okolici; ta mora biti kak Nemeč ali Kočevar, kteri pri nas prnjke pobira; morebiti je bil tù, pa je potoval dalje; — odnesi ti pismo gosp. predstojniku in reci mu, da v krstnih bukvah ni farnika, ki bi se Faramt imenoval.“ Tako se zgodi. Listonoša nese s tem sporočilom pismo nazaj, gospod predstojnik je razumel župnikove besede in prihodnja pisma so hodila z naslovom „Slavnoj župniji v V.“ — Tako postopanje je naravno in brez zamere, da uradnije slovó dajó nemščini, kjer ne stoji na pravi adresi.

Davkar in kmet.

Davkarski uradnik: Oče Grega, kaj želite?

Kmet: Dragi gospod! jez nič, samo da Vi od mene kaj ne želite.

Dopisi.

V Buda-Peštu 20. rožnika. V. (Dalje.) — Zupstimo mrtvaško polje ter poglejmo, kaj se zunaj pokopališča godí. — Na cesti koj pod žaljami več ljudi vozovlaka iz kolodvora pričakuje. Stopimo nekaj korakov po cesti do vrh klanca, ter se ravno nad prerovom (tunelom) ustavimo, skozi kterega se mora splaziti vozovlak. Ta prerov ni dolg; voznja skozi trpi komaj 1 minuto. — Obrnimo se na drugo stran, na kteri bo lukamatija na dan prisopihal. Komaj je moč čez klanec priti, predno si hlapon na drugi strani prerova počne brlizgati na daljno pot na Štajarsko. Tako grenkega potovanja ni kmalu kje, kakor je med budinskim prerovom in Promontorom, za pešca kake 2 uri hodá. Tukaj so namreč budinski grenki studenci; morebiti da tudi v Ljubljani poznate „budinsko grenko vodo“, vsaj onim ne bode neznana, kterim se želodec in čreva ne izpraznujejo radi; takim je budinska grenka voda dobra in mngokrat gotova pomoč. Ravnina, na kteri grenki studenci izvirajo (toda ne po celi) je blizo tako velika kakor ljubljansko polje od Šmarne gore pa do Ljubljane. — Grenki studenci pa niso tako na vrhu zemlje, da bi sami od sebe tekli, treba jih je bilo najprej zaslediti, potem so se pa na več mestih luknje v zemljo zavrtale in vodnjaki napravili, da se grenka voda iz njih žaga kakor v Ljubljani na narodnem (kapucinskem) trgu ali pa v Cojzovem grabnu. — Navadna butelja grenke vode veljá, ako si jo sam nažagaš, 7 krajcarjev; pri tem se je pa še lahko napiješ, da imaš težavo domú priti. Blizo grenkih vodnjakov (štiren) so tudi nektere krčme za take, kterim se vino bolj prileže kakor grenka voda. Lega tega kraja ni tako vabilna, da bi se trud izplačal, grenko-vodne štirne obiskovati. Zanimivejša je pot, ktera od vrh klanca nad Kristininimi žaljami na Bloksberg pelje. Ne trpi četrte ure, da se do vrha tega hriba, do nove trdnjave pride. — Tukaj gori pa popotnika res čudapolni

*) Rodila se je spomladi leta 1804.

razgled pričakuje. — Ne veš, kam bi se najprej ozrl. Če pogledaš nazaj, odkodar si prikoračil, kažejo se ti vsi najbližji budinski hribi, v njih podnožji pa, ali prav za prav v podnožji vélikega in malega švabskega hriba, Kristinino mesto z mnogimi lepimi vrta in poletenskimi domiči, na desni strani nad Kristininim mestom pa strmí budinski trdnjavni hrib, kterege ob vrhu opasuje močno zidovje. Z Bloksberga v Kristinino mesto in v budinsko trdnjavo tako od vrha gledaš, da bi mogel videti, kaj se v posamesnih hišah godí, ako bi hiše streh in stropov ne imele. V globini med trdnjavinim hribom in Bloksbergom je srbsko mesto razpostavljeno, ktero je deloma tudi kakor po stopnicah ob samem Bloksbergu skoraj do tretjega dela njegove višave kakor lastovčino gnjezdo prilepljeno. Hiše v srbskem mestu v dolini od Kristininega mesta do Donave so na pogled stare in še precej prostorne in premožne; kar pa jih je po hribu, so pa prave bajte. — V srbskem mestu se nahajajo srbske toplice (Racénbad). Njih sedanji posestnik je kaj krasno topliško poslopje sezidal. — Stopimo tedaj dalje, da se nam pogled na Donavo in v Pešt razgrne. — Na marsikteri grič in hrib sem že splezal, al ne vem se spomniti, da bi bil še kje za tako majhen trud krasnejši razgled užival. — Kakor sem že omenil, je pogled z budinske trdnjave na Donavo in v Pešt vrlo mičen, pogled iz Bloksberga pa je čaroben. Nizko pod teboj mogočna Donava teče, po kateri parobrodi gori in doli plavajo, še več jih pa na obedveh bregovih, posebno pa na peštanski strani pri kraji stoji. Proti severju skoraj pol ure hodá od Bloksberga se dva z visokim drevjem obraščena otoka skoraj vštric vidita; veči teh otokov se „Marjetni otok“ imenuje po neki ogerski kraljčini. Tú je nekđaj lepo poslopje stalo, zdaj je pa ta otok zabavališče Pešto-Budincem, posebno ob nedeljah in praznikih. — Med budinskim pobrežjem in tema dvema otokoma je mnogo mlinov na ladjah, ktere pa morajo na suho potegniti, kadar Donava začne zamrzovati.

Če pa v Pešt pogledaš z Bloksberga, kažejo se ti lepo razredene ulice tega mesta, posebno kar jih je na gornjem koncu mesta (v Leopoldovem mestu) in na kraji Donave. Nektera zidanja se od družih posebno odlikujejo zaradi svoje velikosti in nenavadne stavbe. Med temi moram omeniti poslopje magjarske akademije koj nad mostom; koj za tem pa poslopje družbe podonavskega parobrodstva. Pod mostom se posebno eno novo poslopje od družih odlikuje zaradi svoje višave in nenavadne stavbe, to je, peštanska nova reduta, ktera je, kakor sem slišal praviti, peštanskemu mestu blizo en milijon zlatov stroškov prizadjala. — Na peštanski strani je breg Donave z rezanim kamnjem podzidan. — Tudi več predmestij, na kterih je drevje zasajeno, se v Peštu vidi, namreč: Elizabetino, Jožefovo in Šečenijevo predmestje. — Ako pogled še dalje čez Pešt razpneš, se bodeš začudil velikanski novi cerkvi sv. Leopolda, ktero že menda kakih 10 let zidajo, a še ni dodelana; kadar bode pa dovršena, bode najveličastnejša stavba celega mesta in menda tudi cele ogerske dežele; še celó veliko škofovsko cerkev v Ostrogonu bi utegnila prekositi ali vsaj ne manj krasna biti. — Za Peštom se vidi mestni gaj, ravno tako, kakor se vidi z ljubljanskega grada ljubljanski mestni log, samo da je ljubljanski mnogo večí in z drevjem bolj zasajen.

(Dalje prihodnjič.)

Iz Velikovca na Koroškem 22. junija. — a. — Rad bi vam iz našega kraja poslal veliko torbico novíc, al kje jih vzeti, pa ne vkrasti? Bodite tedaj za danes z malenkostjo zadovoljni. Hrup vojske, ki se pričinja na jugu in severju, se ve, da je segel tudi v našo sicer tihotno okolico. Tudi pri nas se že na vso moč na-

pravljajo prostori ranjenim vojakom. Kaj se bode dalje godilo v naših krajih, bodem „Novicam“ rad povedal. *)

Na Munah 20. jun. A. K. — 3. dan t. m. je ces. namestnik gospod baron Kellersperg po službi Božji v Žejanah tudi naš kraj obiskal ter se več časa tú mudil. V národni šoli je pregledal šolske zapisnike, lepopisne izgledne in prečital proste šolarske naloge, ktere so prevzvišenega gospoda jako zadovoljile, ker so segale v národno vsakdanje življenje, na pr. kako Munci oglje (krbún) napravljajo? kako ovčji in kozji sir delajo itd. Pri obedu pri gostoljubnem gospod farmanu se je priljudno pomenkovalo o mnogovrstnih domačih zadevah in popoldan še enkrat se poda v ljudsko šolo, da se prepriča na tanko, koliko učenci znajo. Radostni smo slišali popolno zadovoljnost deželnega gospoda poglavarja o naši šoli. Pregledal je tudi občinske po njihovem načrtu osnovane drevesnice, ter živahno priporočal marljivo saditi sadonosna drevesa. — Videli smo tedaj tudi mi, kako iskrena skrb je deželnemu poglavarju za srečo dežele naše. Bog daj mnogo takih za občni blagor skrbnih mož!

Iz Senožeč 16. junija. **) — Dopis iz Senožeč od 8. rožnika v „Novicah“ med drugim pravi: „Dozdaj sta imela“ itd. Zakaj pa sem jez šel v šolsko poslopje, naj pojasnijo sledeče vrste. Že leta 1861. so srenjska predstojništva sklenila, da je treba popraviti podrto kaplanijo. Načrt poprave se je poslal v Postojno okrajnemu stavbinemu uradu, ki je po komisijni preiskavi odgovoril, da kaplanija je tako slaba, da po raznih popravilih more samo za silo in le za kaki 2 leti za enega samega kaplana z enim poslom prebivališče biti, ako bi se pa stanovanje za oba kaplana napravilo, bi se mogla kaplanija do tal podreti in nova stavba bi stala 2500 gold.; to pa nikakor ni svetovati, ker hiša stoji na zeló neugodnem prostoru; po takem naj se za zidanje pripravniši prostor ali pa kje drugod pripravno in primerno stanovanje poskrbí. Kaplanija se je „poflikala“ in kaplan je ostal v nji. 27. julija 1863 pa je farno predstojništvo c. kr. okrajnemu uradu naznanilo, da kaplanija se hoče podreti. Vsled tega je bila 7. avgusta 1863 še enkrat komisijno na tanko preiskovana, in spoznalo se je, da je kaplanija za stanovanje zeló nevarna in se toraj za drugo stanovanje skrbeti mora. Na to so se pogodili z g. Demšarjem, da on svoje stanovanje, ki ga ne potrebuje, za 50 gold. na leto odstopi. Ker je pa to stanovanje le začasno, in se je nadjati, da fara sopet dobí zgodnika, se bode moralo za novo kaplanijo skrbeti. Zakaj je moj prednik še v podrtii ostal, ktere se je pred tako bal, mi ni znano; jez pa se nisem hotel v novo nevarnost staviti. Letos spomladi so srenjska predstojništva spoznala, da za novo kaplanijo je najbolj pripravni županov magacin, ker je blizo cerkve in ima tudi lep vrt, zraven pa tudi notranja osnova veliko stala ne bo. Cena mu je postavljena na 1500 gold., od kterih se bo še kaj odbilo; je pa streha in zid v prav dobrem stanu. Ta sklep so vsi radovoljni in prostovoljni podpisali; podpisani se niso ne nabirali ne prosili. — Pot v Senadol je zadeval le reško cesto, za ktero bodo srenje prosile, da se v deželno cesto vzame in se na prošnjo vsa srenjska predstojništva podpisujejo. Fr. L.—

*) Zgodilo se bode po želji Vaši; naša želja pa so zanimive narodne ali druge važne novice. Vred.

**) Po pravilu „audiatur et altera pars“ — al s tem pristavkom, da se vredništvom o tacih malenkostnih zadevah ne more nakladati, da bi polnile svoj list s celimi „adresami“ faranov itd. Pravilo je prav za prav to: kolikor vrstic enega, toliko vrstic družega. Naš gosp. dopisnik iz Senožeč ni imel nobenega družega namena, kakor to, da priporoča varčno gospodarstvo. In to je tudi po naših mislih pravo! Vred.

V Senožečah 22. rožnika. M. — Krompir je osut; drugo delo na polji za sedaj opravljeno in košnja je tu. Pota so pa taka, da še kóz po njih goniti ni varno. Al na en hip se tudi Roma ni zidala! Novi občinski odbor ni še oživel, stari pa tudi še ne popolnoma v pokoj šel. Ko zaspi, mu z veseljem zapojemo: Requiescat in pace!

Iz Vrhniške 23. junija. — Kar je res, je res; naš c. k. okrajni predstojnik gosp. Mulej se je krepko potegnil za to, da bi se napravilo v kantonu vrhniškem le 6 velikih občin in sicer 1. na Vrhniku, 2. v Borovnici, 3. v Preserji, 4. v Horjulu, 5. v Polhovem gradcu in 6. v Rovtah. Al žal nam je, da bode deloma trma nekterih sosesčanov, deloma pa občinska postava sama podrla dober namen predstojnikov. Št. Joštariji hočejo sami za-se biti! In kaj neki so ti Št. Joštariji? Nekoliko raztresenih sel je, kjer stanuje pešica gorjancev malo premožnih in malo omikanih. Revna občina bo životarila, da ji Bog pomagaj. Tudi soseska Črnič, ki šteje 3 uboge vasice, hoče samosvojna občina biti! Tako bojo Št. Joštariji hodili v Črnič, da se pobahajo s tukajšnjimi samosvojci. Bodi Bogu potoženo, da moremo reči, da so naši stari očetje mnogo pametnejši bili od svojih sinov; oni so imeli le občino Vrhniko, Polhov gradec, Borovnico in Logatec. Zdaj se kaže, da jih bode dvakrat več! Al tega razcepljenja ni samo trma sosesčanov kriva; tudi občinska postava je — to se že zdaj vidi — v tem pomanjkljiva, da posebne deželne postave je v to treba, da se dovoli iz razdruženih občin združenje novih. Da pa je mogoča deželna postava, je treba deželnega zbora, kterega morebiti dolgo ne bo, tedaj se na-nj čakati ne more; po takem se Vrd, Mirke in Podgora, čeravno spadajo pod faro vrhniško in si združenja želijo, pa so dozdej pod občino borovniško bile, z vrhniško pri tej priči združiti ne morejo, zato ker imajo §. 3. zoper sebe. Ali bi tacih zadev ne mogel dovoljevati tudi deželni odbor s c. kr. vlado vred? Čemu v to deželni zbor in toliko zamude? Al se vé, da zdaj še ta postava velja. Tako je skušnja povsod še le prava učiteljca!

Iz Kranja. Zdaj je žalibog vendar le resnica, kar so „Novice“ pisale že pred nekimi meseci — gospod dr. Polak, spoštovani advokat, je umrl in nedeljo popoldne pokopan bil. Pogreb je bil slovesen, kajti zraven mestljanov naših so ga spremili žlahtniki in znanci iz Tržiča, Radoljce in Ljubljane.

Iz Ljubljane. Postavo za požiganje mahú na ljubljanskem močvirji, kakor jo je premenil poslednji deželni zbor, je presvitli cesar s sklepom od 24. maja t. l. potrditi blagovolil. Prememba ta zadeva spomladansko požiganje, ktero je po §. 5. tako-le dovoljeno: „Ako bi se v jeseni zavoljo nenavadnih natornih prigodkov (neugodnega vremena) ne dalo mahovje požigati, tedaj sme komisija za osušenje močirja dogovorno z deželnim odborom požiganje izjemno dopuščati tudi spomladi, vendar pa nikoli ne dalje kakor do 15. maja, ter se morajo spolnovati gori naznanjene odločbe.“

— Ministerski ukaz od 12. dne t. m. zapoveduje, da se ima prihodnji mesec tudi na Kranjskem začeti druga rekrutba, v ktero so poklicani fantje rojeni 1845. leta in za njimi leta 1844., 1843., 1842. in 1841. Da se lože dobí potrebno število, se bojo za palec (col) manjši mladenči jemali, tedaj tudi taki, ki merijo le 59 dunajskih palcev. Vse druge polajšave za oprostenje od vojaščine veljajo tudi za to rekrutbo, samo to ne, da bi se pri tej rekrutbi kdo odkupiti ne mogel.

— C. kr. deželni poglavar s pozivom od 4. dne t. m. prosi dobrotnike po mestih in po kmetih, naj

prebolele vojake ali take, ki so lahko ranjeni, vzamejo na svoj dom, da se popolnoma okrevajo. Oklic ta se glasi tako-le: Nastopila bo neogibna potreba, veliko število bolnih in ranjenih vojakov spraviti v vojaške bolnišnice. Ker pa skušnja uči, da se v bolnišnicah, kjer so bolni in ranjeni nakopičeni, prikažejo nalezljive bolezni, toraj se mora že zdaj paziti na to, kako se bo v okom prišlo tem nesrečnim nasledkom in kako bo treba ravnati, da ne pride preveč ranjenih in bolnih v bolnišnice. Tega se bomo najlože ogibali, ako se bodo preboleli in lahko ranjeni vojaki, ki se dajo prenašati in prevažati, sprejemali v domačo oskrb po deželi. Tukaj, kjer pridejo v prijazna stanišča in na zdrav zrak, tako, da so prav kmalu zmožni za službo domovine; ob enem se bo pa, kolikor je mogoče, tudi odvracala velika nevarnost, da bolnišnice ne postanejo gnjezda nalezljivih bolezni.

Kakor so v vojski 1859. leta mnoge občine (soseske) in posamni dobrotniki pripravljani bili, ranjene in prebolele vojake sprejemati in jim dajati živeža in postrežbe, dokler se niso popolnoma ozdravili, tako, mislim, da bode tudi to povabilo, s kterim se danes v pričevnosti, ktera nam po vojski žuga, zaupljivo obračam do prebivavcev kranjske dežele, smelo se zanašati na vspešno udeležbo. Gotovo je več družin, ktere sicer denarja darovati ne morejo, ktere pa po svojih okolščinah iz ljubezni do svojega bližnjega rade vzamejo enega ali več lahko ranjenih ali prebolelih v oskrb, ter jim bodo postregle s čedno posteljo in z zdravo hrano. V marsikteri veči občini se utegne najti kak prostor pripraven za stanovanje več tacih vojakov, milosrčnost prebivavcev pa bo pripravila potrebno pohišje in bo skrbela za hrano in postrežbo.

Ako bi se pri kakem lahko ranjenem ali prebolelem vojaku zdravje shujšalo ali bi se bolezen povrnila, se bo tam, kjer ni nobene bolnišnice, skrbelo za majhne zasilne bolnišnice, posebno v krajih kantonskih gospósk, kjer bo tudi potrebna zdravniška pomoč pri rokah. Šploh se pa zanesljivo pričakuje od zdravnikov djanska pripomoč, kakor jo zahteva njih poklic in zapoved ljudoljubja.

Tisti dobrotniki in pa občine, kteri se hočejo vdeležiti tega milosrčnega djanja, naj naznanijo c. kr. deželnemu predsedstvu v Ljubljani ali kaki svoji kantonski gosposki ali ljubljanskemu magistratu število tacih vojakov — razločevaje ali hočejo oficirje ali prostake — ktere prevzeti v stanišče in postrežbo so pripravljani.

H koncu se še opomni, da je c. kr. armadna komanda v Veroni, spoznavši dobroto te naredbe, naznanila, da za vsacega vojaka, ki se vzame v osebno skrb, se bode iz vojaškega zaklada plačevalo polno plačilo, kakor je sicer odločeno za vojake, kadar so medpotoma.

— Prostovoljcev za „planinske strelce“ se je v Ljubljani brž prvi dan (20. dan t. m.) nabralo 102; oglasilo se jih je okoli 200. Ko se nabere še več denarja, se bojo taki prostovoljci nabirali še v Radolici, v Postojni in Novem mestu.

— Predsedništvo c. k. deželne sodnije je ponudilo jetnike na Žabjeku za cufanje platna vsacemu, kdor ima starega platnenega perila za šarpije, pa ljudi ne, ki bi ga cufali. Kdor ima take tvarine, naj jo izroči ječarju na Žabjeku, ki platno izvaga in prejem potrdi, potem pa cufanje izročniku povrne, ako noče, da se ono kar naravnost izroči družbi usmiljenih gospá.

— Gospém, ki od hiše do hiše nabirajo milodarov za ranjene naše vojake, je čitalnica ljubljanska po enoglasnem sklepu izročila 50 gold. s tem pristavkom v blagi ta namen, naj se ta znesek obrne na pomoč ranjenim, a ne drugim pred začeto vojsko.

— Hranilnica ljubljanska se je zopet radodarna skazala. Na prošnjo, ki ste jo sl. vodstvu vložile gospá K. Bleiweisova in gospá E. Eiselnova, kterima so bile v nabiro milodarov za ranjene vojake odločene gornje Poljane, je namreč hranilnica v ta namen darovala lepi znesek od 500 gold. Gospodje uradniki hranilničini so pa še posebej dodali 43 gold. 20 kr.

— Konec šol v Ljubljani bode 15. dne prihodnjega meseca.

— Dopolniti imamo imenik v poslednjem listu imenovanega novega muzejnega odbora s tem, da za denarničarja je bil voljen gosp. A. Dimic.

— Prihodnjo nedeljo (1. julija) poje v trnovski cerkvi pri sv. maši ob 9. uri dopoldne slavnoznanstveni zbor čitalnice naše pod vodstvom gosp. Fabijana. Pela se bo Kempsterjeva maša v D-dur z orglami.

— Občespoštovani gosp. Luka Jeran je po dolgem potovanji se srečno iz Carigrada po morji pripehljal v Trst in odtod po železnici domú zdrav in vesel.

— Iz odbora „Matice“ smo za razglas sprejeli sledeče

Naznanilo Matice slovenske.

Zgodovina slovenskega naroda je dovršena. Konec tega tedna se prične razpošiljati g. poverjenikom z vljudno prošnjo, da jo blagovolijo razdeliti udom po imeniku, kterega s to knjigo vred prejmo. Udje imenik dobé s „koledarjem“ in „društvenim poročilom“ meseca septembra. Po 10. §. „Mat.“ pravil morajo družbeniki sami plačevati stroške za pošiljanje društvenih knjig, toraj jih prosimo, da g. poverjenikom povrnejo poštnino. Precej po razpošiljati prične se ta knjiga razprodajati po čitalnicah in bukvarnicah, kjer bode veljala 60 kr.; naj se toraj pri tajništvu kmalu oglasé sl. národne čitalnice in bukvarji, kteri jo hočejo prodajati, ter naznanijo, koliko iztisov da želé prejeti; 8 kr. provizije se jim zagotavlja pri vsacem prodanem iztisu.

V imenu odbora Matice slovenske v Ljubljani 25. junija 1866.

Dr. Lovro Toman, prvosednik.

Anton Lézar, odbornik in tajnik.

„Zukunft“ in dolžnost Slovencev.

Kratke pameti je in celó nezrel politikar, kdor misli, da se kateri narod more omejiti s kitajskim zidom, da drugi od njega nič ne izvedó in on od drugih nič. Tem bolj piškava pa je taka misel, ako je narod še dalje od tistega stanja, da more o sebi reči: „moja narodnost je dogotovljena; vsakdo njene pravice priznava v vsem.“ Dokler tega ni, ima narod vedno bojevati duševni boj, da naposled pravica obveljá. V to pa je treba pomočnikov na bojišču in sicer pravdosrednikov v različnih jezicah, da se resnica razlega na desno in levo. Kakor „Triglav“ in „Draupost“ na ožjem prostoru zagovarjata pravice Slovencev, tako na širocem polji v prestolnem mestu carevine naše časnik „Zukunft.“ Ta časnik je med vsemi novinami edin boritelj za pravo slovansko na Dunaji; iz Dunaja hodi v vse dežele avstrijske, da tó oznanuje resnico in pravico, in to je toliko potrebnije ondi, kjer nimajo nemškega lista, ki bi kosmatim nemškutarskim ušesom resno besedo povedal, kadar je treba. Zato je dolžnost Slovencev, da vsi, kterim srce bije za domovino in ki nemško besedo razumejo, z naročilom podpirajo „Zukunft“, da se brez skrbi more zdržati krepka. Vprihodnje bojo vse 4 strani vsaki dan polne novičine tvarine in pridne oglasiteljce vsega, kar se važnega po svetu godí na bojišču severnem in južnem in sicer po svetu na polji političnem, narodno-gospodarskem, slovstvenem itd. Za četrto leta

veljá „Zukunft“ 3 gold. 50 kr., na mesec dni 1 gold. 30 krajc. Vsak dan se more na novo naročiti, komur je drago.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Na Laškem se je začela vojska. Leta 1859. so bili Talijani srečni 24. junija v boji pri Solferinu; mislé, da jim bode sreča zopet tako mila kakor pred 7 leti, pričeli so v spomin onega dneva tudi zdaj 24. dne t. m. vojsko, — al spodletelo jim je. Iz pisma, ki ga zdolej naznanimo, se vidi, da je laški vojskovodja Lamarmora v pismu od 20. dne t. m. napovedal naši armadi vojsko v 3 dneh. In blizo tako je tudi bilo. Iz Verone je že 23. dne t. m. od vojskovodja naše armade došla novica, da so sovražnikove čete tisti dan po polnoči, 12 ur pred pretekom napovedanega obroka, na več mestih udarile čez reko Minčio (ki mejí našo Italijo), druge sovražnikove čete pa so tudi isti dan prestopile doljni Pad. In 24. dne t. m. ob 10. uri ponoči je nadvojvoda Albrecht iz glavnega stana v Zerbari že poslal sledečo naznanilo: Naša vojska je danes zjutraj prav zgodaj planila iz zašancanega tabora pri Veroni in je posedla vse višave St. Avgustina, Sone in Sommekampagne, na ktere se ni še vlegel sovražnik, in je, okrenivši se proti jugu, napadla talijansko armado. Po hudi bitki in veliki zgubi je naša armada na vseh stranéh sovražnika nazaj potisnila. Naposled smo z naskokom vzeli višavo Kustoca (Custoza) imenovano, in zato imenujem prvi ta boj „boj pri Kustoci.“ Vsa krdela borila so se z nenavadno hrabrostjo; zajeli smo mnogo topov in vjeli okoli 2000 talijanskih vojakov. — Iz tega kratkega naznanila se vidi, da je pri Kustoci bila krvava bitka. Koliko jih je smrt storilo na sovražnikovi strani, koliko na naši, koliko jih je tó, koliko tam ranjenih: to vse se danes še ne vé. Ker talijanska armada ni nič opravila, se je čez Minčio zopet umaknila nazaj. Če tudi se je morebiti v tej bitvi prelilo mnogo krvi na naši strani, veliko veliko vredna je naši armadi že ta zavest, da je vojsko začela szmago. — Kaj dela Garibaldi s svojimi prostovoljci in kaj namerava, še nikjer ni duha ne sluha, ker to, kar „Moniteur“ pripoveduje, da bode predrl skozi Tirole in bavorski armadi nagajal, precej je neverjetno. Toliko iz bojišča na jugu. — Naj zdaj še povemo, kaj se je na laški strani godilo pred začetkom vojske: Tudi kralj talijanski je, kakor je drugej navada, razposlal svojemu narodu razglas, kterega s tem začenja, da pravi, da je minulo 7 let, ko je Avstrija na laške države udarila. „Jez sem zgrabil orožje, da branim prestol, slobodo svojega naroda, čast in imé talijansko, in se borim za pravo naroda talijanskega. Zmaga se je nagnila na stran pravične stvari, tako, da smo skor celo Italijo rešili; al vikši razlogi so nam branili, da nismo oslobodenja dovršili do konca. Ena najplemenitejših dežel ostala je v rokah Avstrije. Vendar nismo iznova hotli begati sveta. Začeli smo notranja dela dovrševati, javnemu blagru izvore odperati itd. Al Avstrija se je iznenade na naši granici začela jačiti in žugati nam z neprijateljskim obnašanjem. Na to nepravilno izazvanje odgovarjam zdaj s tem, da vnovič primem za orožje, a vi ste dali lep izgled, da ste tako hitro in tako navdušeno prihiteli v vrste armade in krdela prostovoljna.“ Potem pripoveduje razglas, da bi bila Italija rada šla v vladarski zbor, al da ga Avstrija ni hotla, in potem sklepa tako-le: „Talijani! Vlado države izročujem kraljeviču Karignanu in primem za meč od Goita, Pastrenga, Palestra in sv. Martino. Duša mi pravi, da bodem izpolnil, kar sem prisegel na grobu svojega velikodušnega očeta. Še enkrat hočem biti prvi vojak talijanske samostojnosti!“ —